

Vårt Dnr: E-20220425-1

Vår ref: Inger Svedmyr

Justitiedepartementet

Er referens:

ju.remissvar@regeringskansliet.se

CC

benny.lindholm.narlinge@regeringskansliet.se

Diarienummer: Ju2022/00209

Yttrande över remissen: Säkerhet och tillgänglighet vid val (SOU 2021:96)

1 Våra synpunkter på remissen

Det finns aspekter på valprocessen som missats av utredningen och som därför inte behandlats i lagförslaget. Vi avser här ett akut problem: personer med funktionsnedsättning kan sakna möjlighet att identifiera sig med giltig ID-handling och därmed hindras från att delta i valet.

Det antogs en ny lag om ett nytt statligt ID-kort av riksdagen förra året (Proposition 2020/21:120) att gälla från och med 1 januari 2022. Den antagna lagen tog inte vara på lagförslagets idé (Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation, SOU 2019:14) om möjligheten för de grupper i samhället som inte kan inställa sig på en polisstation att med hjälp av ombud erhålla id-handlingar.

Från SOU 2019:14, sidan 41, **3 kap. Ansökningsförfarandet**

[...]

Personlig inställelse

3 § Den som ansöker om ett statligt identitetskort ska inställa sig personligen om inte annat följer av 4 §.

4 § En ansökan om ett statligt identitetskort utan funktion som resehandling får göras genom bud om sökanden på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller hög ålder inte kan ta sig till den utfärdande myndigheten. Budet ska inställa sig personligen för att lämna in ansökan. Sökanden ska styrka att han eller hon är förhindrad att ta sig till den utfärdande myndigheten genom ett skriftligt intyg från en företrädare för den inrättning för vård eller omsorg som sökanden vistas på eller den som ansvarar för sökandens vård eller omsorg.

Budet och ett vittne ska i en skriftlig försäkran intyga att ansökan gjorts av sökanden och att det fotografi som bifogas ansökan enligt 9 § föreställer sökanden.

[...]

Vi har inte kunnat återfinna något sådant undantag i den nu gällande lagen!

Om en person med funktionsnedsättning som befinner sig i en sådan situation idag att hen behöver en ny id-handling och på grund av sin funktionsnedsättning inte kan inställa sig hos polisen är det inte längre möjligt att erhålla ID-kort – polisen säger bara ”du måste inställa dig på polisstationen”.

Utan ID-kort är det nästan helt omöjligt att rösta!

Tidigare kunde Skattemyndigheten vara behjälplig med hembesök och fotograferings, osv. Det synes vara långt över polisens kompetensnivå.

Tillgänglighet

Många med funktionsnedsättning klarar inte av de vallokaler som erbjuds. Det är därför viktigt att de alternativ som finns görs så lättillgängliga som möjligt.

Röstning med hjälp av lantbrevbärare

Tidigare kunde man förtidsrösta med hjälp av Lantbrevbäraren. Det var enkelt: man beställde ett ”valpaket” med valsedlar, innerkuvert och ytterkuvert. Valsedlarna kunde i lugn och ro placeras i innerkuverten och förseglas. Därigenom kunde valhemligheten bevaras. För många med funktionsnedsättning, t ex de med motoriska störningar, är gott om tid i en trygg miljö ett måste.

I föreliggande vallagsförslag hävdas att det vid röstning via lantbrevbärare är svårt att skydda valhemligheten. Det stämmer inte alls (se ovan), vidare hävdas att det blev alldeles för dyrt att behålla systemet med lantbrevbärare då det gav miljonkostnader och att intresset var svalt eftersom möjligheten endast utnyttjades av ett fåtal väljare. Detta torde vara ett felaktigt antagande! Faktum är att väljarna **före** valet 2018 informerades om att röstning via lantbrevbärare inte längre erbjöds! Vem kan då förvånas över att så få använde möjligheten?

Vi anser därför att det vore klokt att behålla / återinföra poströstning med lantbrevbäraren som ombud.

Kommunala ombud

Idag har kommunerna en bra service med ambulerande ombud som reser runt i respektive kommun och delar ut valsedlar och samlar in valkuverten. Detta har i de flesta fall fungerat mycket bra vilket

Sveriges kommuner förtjänar en eloge för! För personer med speciella problem kan dock den stress det medför med röstning vid ”hembesök” av främmande personer vara svår att klara.

Under sådana omständigheter kan röstning med brevbäraren som ombud vara att föredra.

I övrigt ställer vi oss helt bakom Funktionsrätt Sveriges yttrande över lagförslaget.

2 Om oss

Elöverkänsligas Riksförbund är en handikapporganisation som organiserar personer med funktionsnedsättningen elöverkänslighet.

Förbundet är medlem i Funktionsrätt Sverige som organiserar 50 funktionsrättsförbund.

Förbundet har för närvarande c:a 2200 medlemmar.

Enligt Miljöhälsorapporten 2009 från Socialstyrelsen är 3,2 % av den vuxna befolkningen elöverkänsliga. Det motsvarar över 300 000 personer. Cirka 0,4 % är svårt drabbade. Elöverkänslighet är en erkänd funktionsnedsättning och elöverkänsliga omfattas av ”Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken” antagen av riksdagen den 11 maj år 2000.

I FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som EU har antagit och Sverige ratificerat är det ”universellt utformade samhället” en central utgångspunkt.

De kraftiga utbyggnaden av trådlös teknik de senaste 20 åren har medfört en mycket försämrad tillgänglighet i hela samhället för elöverkänsliga. Detta har skett trots att allt fler varningssignaler kommer från olika håll, såsom resolutioner och deklARATIONER från internationella organ (se nedan), i form av forskningsrapporter och inte minst, de drabbades dokumenterade erfarenheter. Resolution 1815 (2011)¹ från Europarådet uppmanar medlemsländerna bland annat att:

8.1.4. ägna särskild uppmärksamhet åt elöverkänsliga människor som lider av ett syndrom som medför överkänslighet mot elektromagnetiska fält och införa särskilda åtgärder för att skydda dem, inklusive att inrätta strålningsfria zoner som inte täcks av trådlösa nätverk;

Den 31 maj 2011 tillkännagav WHO:s cancerforskningsorgan IARC att de beslutat att klassificera radiofrekventa elektromagnetiska fält, som de långt tidigare gjort med lågfrekventa magnetfält,

---

1 Resolution 1815 (2011) länk till originaltext på engelska:
<http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=17994&lang=en>

såsom "Class 2B carcinogen", det vill säga som möjligen cancerframkallande, i samma grupp som DDT och bly².

Den 11 maj 2015 lämnade 190 forskare från 39 länder in en uppmaning till FN, FN:s medlemsstater och Världshälsoorganisationen (WHO) där man begär att de [FN] antar mer skyddande riktlinjer för exponering för elektromagnetiska fält (EMF) och trådlös teknik, med hänsyn till allt starkare bevis för risker.

Forskarna bakom "International EMF Scientist Appeal"³, uppmanar generalsekreteraren och FN-anslutna organ att främja förebyggande åtgärder för att begränsa EMF-exponeringar och att utbilda allmänheten om hälsoriskerna, i synnerhet för barn och gravida kvinnor.

För Elöverkänsligas Riksförbund:

Inger Svedmyr, sakkunnig och Per Segerbäck, sakkunnig

---

2 Meddelande om IARC:s (International Agency for Research on Cancer) klassificering av radiofrekventa fält inklusive de som kommer ifrån moderna kommunikationsutrustning och mobiltelefoner som möjligen cancerframkallande, länk till IARC:s meddelande: http://www.iarc.fr/en/media-centre/pr/2011/pdfs/pr208_E.pdf

3 Länk till pressmeddelandet: i original på engelska:
https://emfscientist.org/images/docs/EMF_Scientist_Press_Release_5-1-2015.pdf
Svensk översättning: https://emfscientist.org/images/docs/transl/Swedish_EMF_Scientist_Appeal_2015.pdf